

Опија

Александар
Жмирић

ОПИЈА / Александар Жмирић

ИЗДАВАЧ / ЈУ Завичајни музеј Градишка / Др Младена Стојановића 8, 78400 Градишка,
Република Српска (БиХ) / Тел: + 387 51 813 000, Е-пошта: muzejgr@yahoo.com

ЗА ИЗДАВАЧА / Бојан Вујчић МА, директор

КУСТОС, ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКА ПРИПРЕМА / Александар Обреновић МА

ТЕКСТ / Проф. др ум. Борјана Мрђа, ванредни професор

ФОТОГРАФИЈЕ РАДОВА / Душан Ковачевић

ШТАМПА / Markos design & print studio, Бања Лука

ТИРАЖ / 60 примјерака

ГОДИНА / 2023.

18. МАЈ - 20. ЈУН 2023. / ЈУ Завичајни музеј Градишка

ОПИЈА

У египатској митологији Атум је једно од три лица врховног бога сунца Ра. Будући да је Ра дневно сунце, Атум је његово ноћно, скривено лице. Када наступи мрак виђење се помјера на унутра. Нема рефлексија ствари и појава у окружујућем простору, поглед је принуђен ући унутра, снови постају форма унутрашњег гледања и психолошког доживљаја садржаја који долазе неконтролисано. Свијест онога који сања постаје „пасивна“ тако што он губи моћ управљања сликама које се појављују. Да ли сликари стање сновитости („пасивне свијести“) успијевају постићи и када није мрак и када не спавају. Да ли је то у ствари могућност посебног увида у поредак видљивих „ствари“, супротно пуком биљежењу дате стварности. Да виде иза очигледне појавности свијета, да увијек виде иза свјетла и мрака, боравећи у простору из кога ове појаве настају тако да се могу играти њиховим онтолошким вриједностима и значењима.

Однос свјетла и таме је формална и суштинска концепција која се преиспитује унутар цјелине слика Александра Жмирића под називом „опија“. У смислу ликовности избјегава се широк и интензиван колористички контраст, иако умјетник слика класичном сликарском техником уља на платну. Боје које носе основни контраст су „црна“ (која се гради мјешањем печене умбре и пруско плаве) и бијела. Остале боје се појављују тек у траговима у преовладавајућем садржају ових боја. Као што наратију и експресију избјегава у тражењу боја на палети, не примјењује је ни у грађењу сликарског контекста. Тематски елементи су сведени на приказ тијела у полу-апстрактном простору. Функција овог простора је скупљање и усмјеравање снажних извора свјетла у барокном духу. Тијело је затворено у

своју анатомску описност, ипак Александар успијева отворити други, невидљиви простор тежње и вазнесења увлачећи нас у вертикалу свога бића. Идеја је пристуна у згрченој материји и неизвјесност њеног постојања упућује на својеврсно стање прије реализације исте. Моменат ћутње прије изговарања нечег важног, кључног. Оклијевање коначности. Егзистенција је прије објашњења, цјелина садашњег тренутка је прије линеарности времена. Кретање се дешава унутар тијела у које поглед не допире, Александар сугерише унутрашњи вид, док свјетлост која долази споља упућује на темпоралност и пролазност обасјавајући апокалиптично површину коже.

Овај приступ зачет је у сликама под називом „Јец“, „Ђули“, „Милош“, „мама спава“ и „Сретен“, насталим на трећој години студија. Тијела су у стању клонулости, сновитости, под притиском простора који их окружује. Будући да нема довољно информација из окружења које би могле дати координате ситуације која производи ова тјелесна стања, упућени смо искључиво на усамљена тијела и предпоставке о њиховим унутрашњим борбама. Занимљиво је да се Александар у посљедњим радовима све више одваја од скице и предлошка. Призоре слика директно на платну, тијела су све више деформисана и хибридлизована. Психилошке и духовне формације постају експлицитније што се види на сликама под називом „Радоје“ и „Не зна шта ће“.

У разговору са Александром Жмирићем о његовим радовима дошла сам до сазнања да назив цјелине „опија“ постији првенствено као назив пјесме његовог дугогодишњег пријатеља, Сретена Рајилића:

„Ту и сад
све престаје,
остајем
без мисли
без гласа

само ти и ја; момент скупља вијека

а одеш ли,
знам
да ниси за ме
већ имаш оног коме требаш“

Преплићу се двије форме умјетничког садржаја и природно се надовезују у промишљању идеје као основе стваралачког дјела. Сретен у наизглед љубавној пјесми описује свој однос са идејом, о чијем присуству у тијелу и Александар свједочи у својим сликама. Кома припада идеја? Гдје одлази и ако је ми не реализујемо да ли ће то неко други урадити? Сретен се ослања на искуство Његошеве пјесме о љубавној чежњи „Ноћ скупља вијека“. Радови оба умјетника се надовезују на вишевијековно филозофско питање о дуалности или јединству тијела (материје) и идеје (мисли), односа пролазности и вјечности, универзалног и личног. Међутим, постоји идеалистично и свјесно оклијевање у „узимању“ и отјеловљењу лоциране идеје. Као да и сликар и пјесник пуштају идеју да оде како је не

би, из себи познатих разлога, материјализовали. Можда да би сачували идеју од губитка снаге вијечног „постојања“ јер ће је они којима „треба“ персонификовати и заробити у облик, одузети јој слободу, а дати распадање, јер, када се идеја роди у материји, почиње процес дезинтеграције или смрти. Али шта је „то“ што треба да комуницира, јер, свака цјелина која се затвори у себе подложна је ентропији?

Александар и Сретен у ствари сликају-пишу о енергији предидеје која остаје и након што идеја оде. О активној празнини која је константа присуству и одсуству појединачних идеја. О мраку из кога настаје свјетло, све, живо и неживо, видљиво и невидљиво. Вјера је духовни аспект који не може да се увећа нити умањи знањем, она нема форму за разлику од њега. Управо на слици назива „мама“ видимо Алексадрову мајку скопљених руку, наизглед у молитви. Ово је слика настала прије свих слика цјелине „опија“. Она је мајка стварања свих појединачних идеја поменуте цјелине.

ПРОФ. ДР УМ. БОРЈАНА МРЂА

МАМА СПАВА / 2022.

Уље на платну

180 x 120 цм

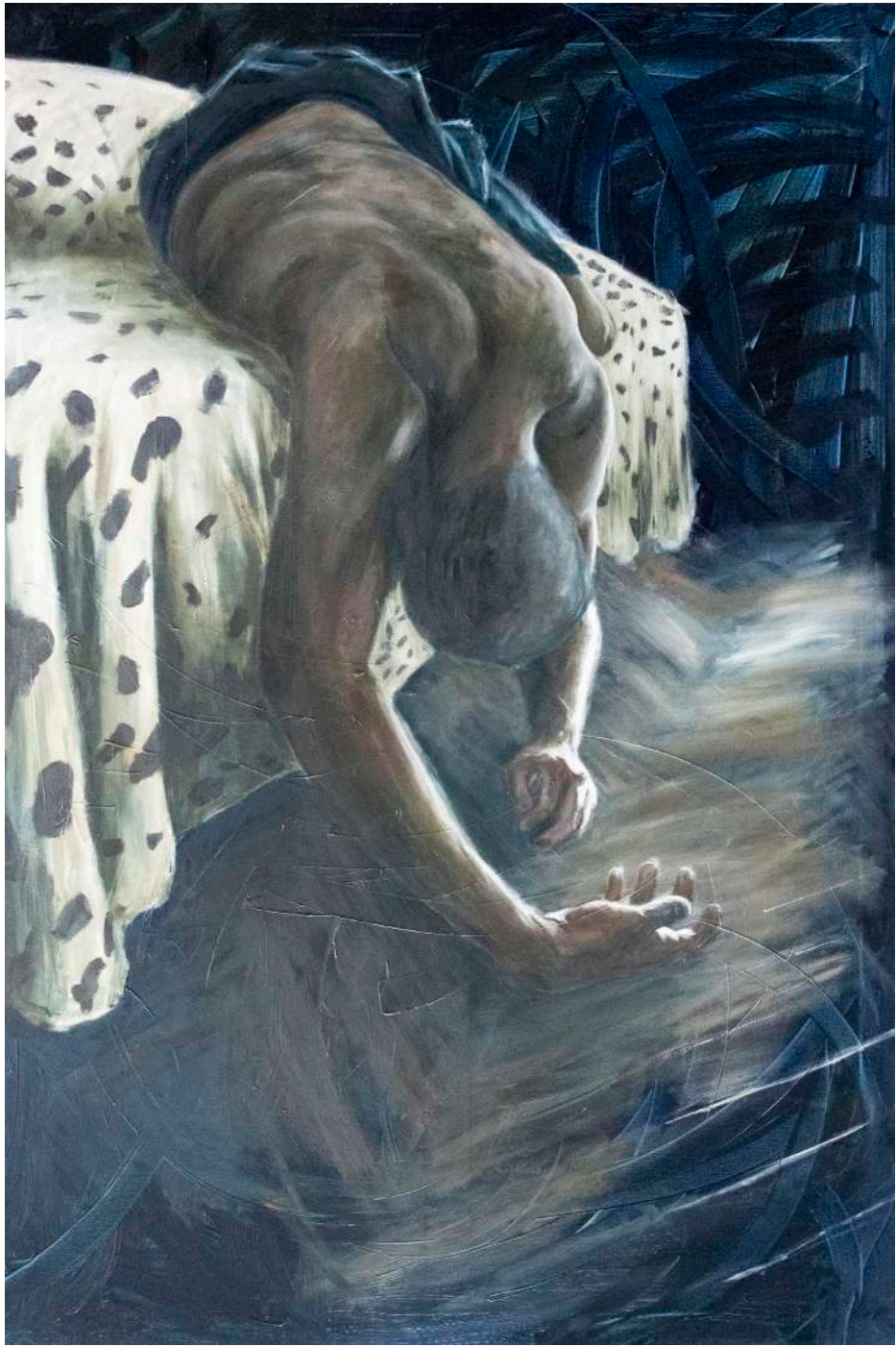
СРЕТЕН / 2022.

Уље на платну

180 x 120 цм

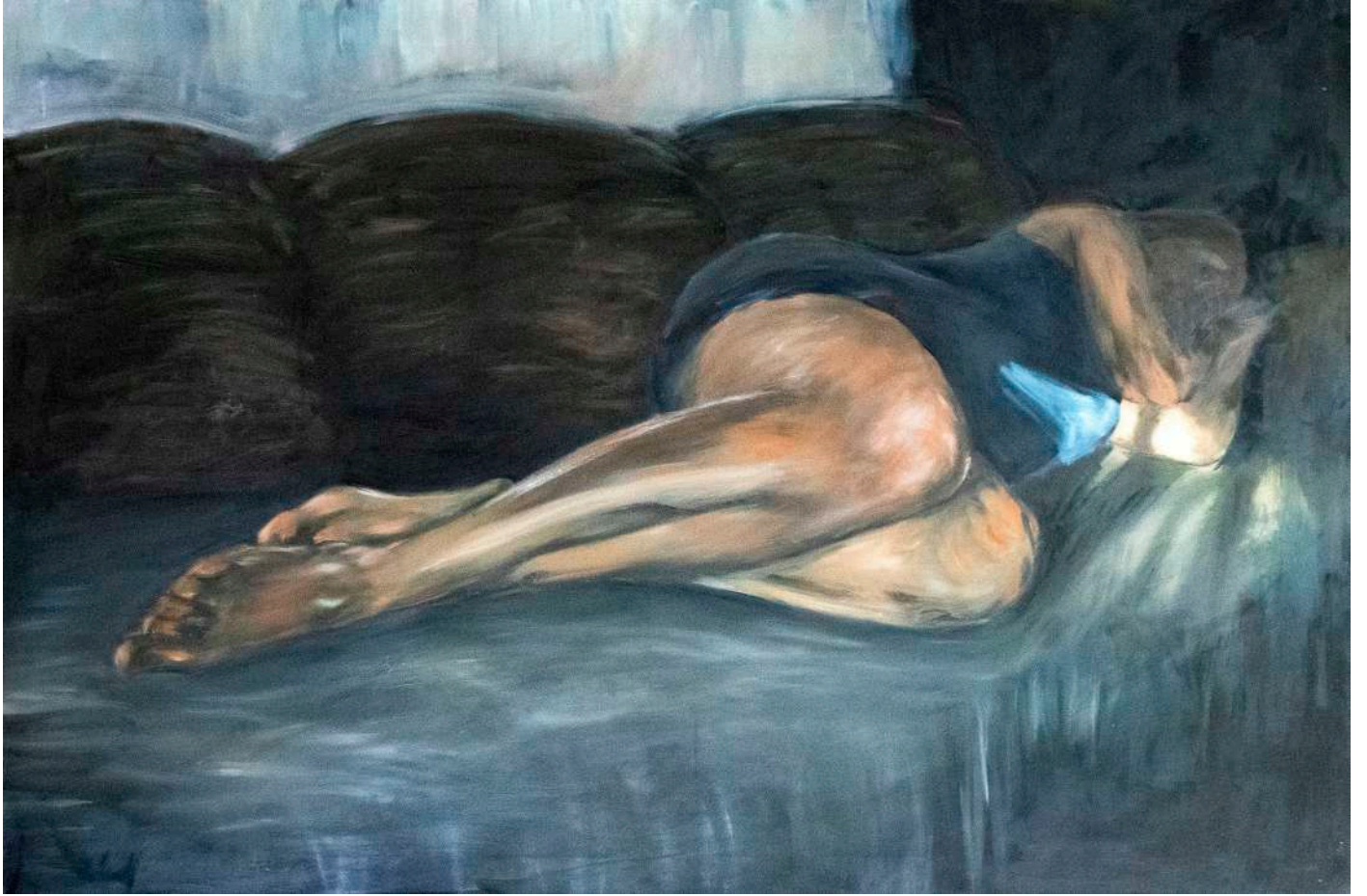

ЋУЛИ / 2022.
Уље на платну
180 x 120 cm

ЈЕЦА / 2022.
Уље на платну
180 x 120 cm

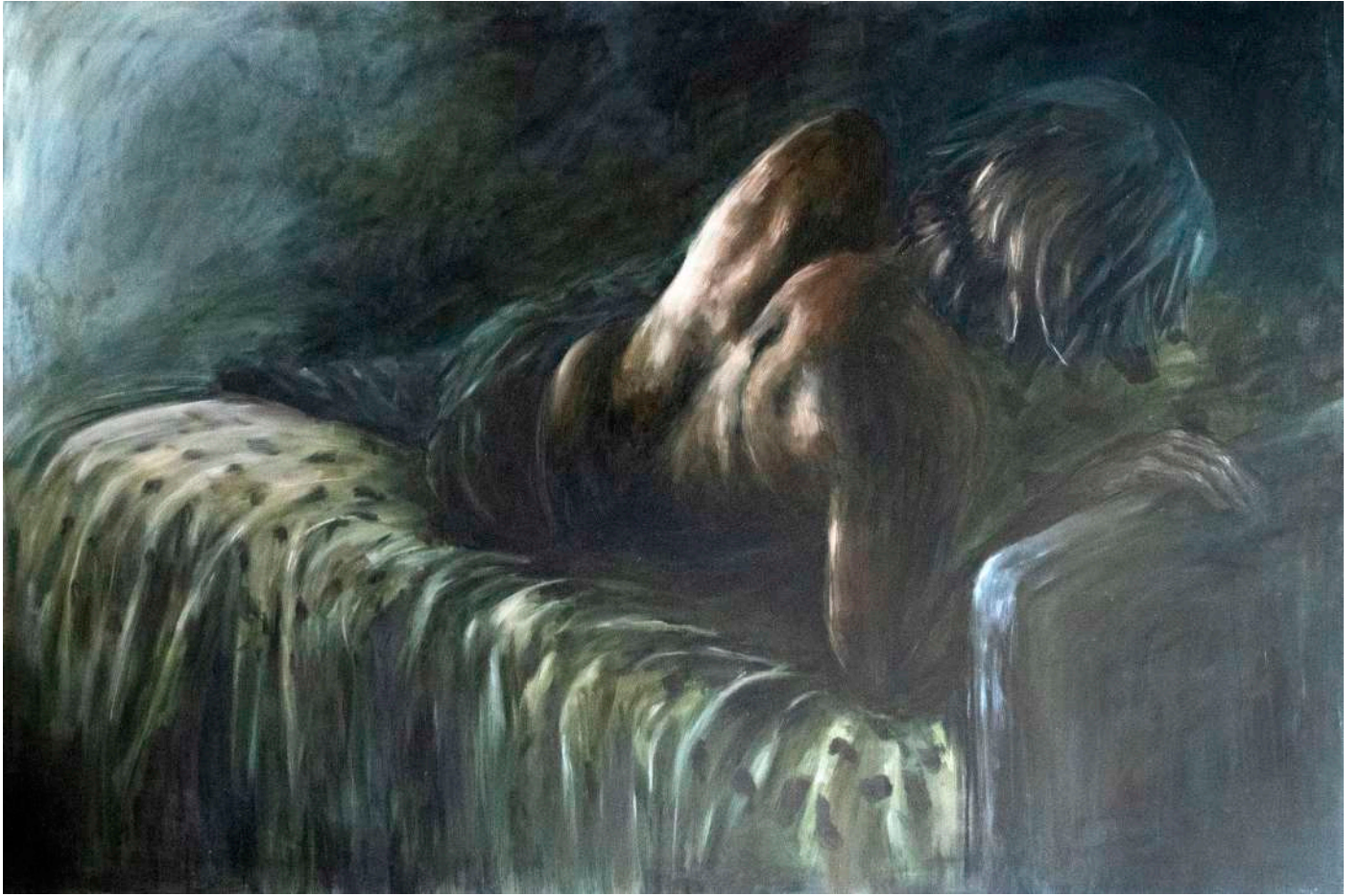

МИЛОШ / 2022.

Уље на платну

180 x 120 цм

MAMA / 2022.
Уље на платну
80 x 60 цм

НЕ ЗНА ШТА ЋЕ / 2023.

Уље на платну

180 x 120 цм

РАДОЈЕ / 2023.

Уље на платну

180 x 120 цм

ЕНГНА / 2023.
Угљен на папиру
70 x 50 цм

АЛЕКСАНДАР ЖМИРИЋ

Рођен је 1999. године у Градишци. У Бањој Луци завршава Медицинску школу. Уписује Академију умјетности Универзитета у Бањој Луци, смјер сликарство 2019. године. Прве двије године студија похађа у класи проф. Леониле Марић, а трећу и четврту у класи проф. Борјане Мрђе. Учесник је колективних изложби радова студената Академије умјетности 2020, 2021 и 2022. године. Добитник је награде за сликарство Завичајног музеја Градишка 2022. године.

